

такава лагуна ся зъве затворена и не е кѣто езере, а кѣто котель, дѣто ся бере дѣждовна вода и текхть отъ язъ-тъ порои. Отъ това лагуна-та ся напѣва съ прѣснѣ дѣждовницѣ, кѣто систерна или бара.

№ 42.

Гумми е забѣлѣжително съ това, чи періодически испуца отъ себе си много най чисто гумми.

Таро. То е растеніе, кое-то вържи голѣми зърна на корени-тъ си, кѣто картофи-тъ, кои-то ся наричатъ таро, и расте кѣто оризъ-тъ въ тинь-тъ или на такавъ земь, коя-то сѣкоги е влажна. Листа-та му сж голѣми стрѣлообразни и стохтъ на високи-тъ му прѣчки, кои-то израсватъ право отъ корень-тъ му. Листа-та му сж твърдѣ вкусни, но рѣдко ся употребяватъ за ѣденіе, зацо-то отъ тѣхъ развѣждатъ растеніе-то. Стига само да ги отрѣжишь отъ корень-тъ и да ги забодешъ въ земь-тъ и слѣдъ 9 мѣсеца ще родхтъ и тѣ зърна на корени-тъ си. Зърна-та му ся берхтъ два пхтя презъ годинъ-тъ и ся раждатъ толкова много, що-то 1000 души хора ся прехранватъ отъ рожбъ-тъ на 1 квад. километръ. Островитяни-тъ вархтъ отъ корени-тъ му гхсто тѣсто и го ядхтъ съ наслажденіе.

Хлѣбно-то дърво ся намѣрва току-рѣчи по всички-тъ брѣгове и острови на Индійскій и Тихій океанъ. Листа-та му сж широки прѣстати и хубави; височина-та на дърво-то е до 16 метра. Плодове-тъ на хлѣбно-то дърво захвацатъ да растхтъ около онова врѣме, кога-то ся приближи слънце-то кѣмъ тропикъ козерога. Въ Октомврій тѣ вече озрѣватъ, и отъ това време въ продълженіе на 8 мѣсеца ся берхтъ въ голѣмо количество. Плодъ-тъ на хлѣбно-то дърво е голѣмъ, колко-то глава-та на новородено дѣте; дебела-та му кожа е покрита съ дребни брадавици. Плодове-тъ ги берхтъ, додѣ-то още не сж дозрѣли добрѣ и додѣ-то имъ е още зелена кора-та; въ това врѣме месо-то имъ е бѣло кѣто снѣгъ, рохкаво и брашнано. Суровія му плодъ ся яде; обѣлватъ му кожъ-тъ, завиватъ го въ листа-та отъ сжщо-то дърво и го прахтъ или го пекхтъ на нагорѣщенни камъни. Кѣто ся испече, прилича на бѣлъ мекъ, житенъ хлѣбъ, мѣсенъ съ варени картофи. Кѣто искатъ да си запазхтъ хранъ отъ плодове-тъ на хлѣбно-то дърво, островитяни-тъ правхтъ тѣй: исконаватъ ями, обстхатъ ги съ плочи отврдѣ, напѣватъ ги съ месо отъ плодове-тъ на хлѣбно-то дърво, затрупватъ ги съ листа и ги оставатъ да прекишхтъ— да втасхтъ кѣто тѣсто-то. Отъ тѣзи плодове става нѣщо кѣто кваснигъ, и зехатъ толкова, колко-то имъ е потрѣбно за печеніе. Отъ тѣсто-то правхтъ тѣнки пити и ги пекхтъ на горѣщи камъни. Тѣзи пити могхтъ да трахгъ по нѣколко недѣли и островитяни-тъ си носхтъ отъ тѣхъ, кога пхтуватъ по море-то. Съ този хлѣбъ ся хранхтъ тѣ и въ онова време на годинъ-тъ, кога-то още не сж пристигнхли нови-тъ плодовѣ на хлѣбно-то дърво. За да ся получи такава неистъщима храна, не ся иска голѣмъ трудъ и тежка работа. Кукъ увѣрва, чи ако нѣкой насади въ животъ-тъ си 10 хлѣбни дървета,— той е испълнилъ длъжность-тъ си кѣмъ семейство-то си и потомци-тъ си толкова, колко-то ж испълнилъ жителаятъ отъ иашія суровъ климатъ, кога ся е трудилъ презъ цѣлія си животъ. Отъ стѣбло-то на хлѣбно-то дърво Океанійци-тъ правхтъ барки, гряди за